

היום נלמד בעזרת ה':

גיטין דף ע

לחזזיתא [לילפת] [מחלת העור] - **ליתי שב חיטי ארזנייתא** [יקח שבע חיטים גדולות], **וניקלינהו אמרא חדתא** [יקלה אותן על ברזל של מעדר הדש], **ונפיק משחא מינייהו** [ויוציא שמן מהן] **ונישוף** [וימשח את השמן בעור הנגוע].

רב שימי בר אשי עבד ליה [עשה לו] **להוא עובד כוכבים** תרופה זו **לדבר אחר** [לצרעת] שהיתה לו, **ואיתסי** [והתרפא] הגוי.

אמר שמואל: האי מאן דמחו ליה באלונכי דפרסאי [מי שהיכוהו בחנית של פרסיים], שמצרפים אותו במי סם המוות - **מיחייא לא חיי** [לחיות לא יחיה] ממכה זו, אלא ודאי ימות.

אבל **אדהכי והכי** [בינתיים] קודם שימות, **ניספו ליה בשרא שמינא אגומרי וחמרא חייא** [שיאכילו אותו בשר שמן שנצלה על גחלים ויין חי], שעל ידי זה **אפשר דחיי פורתא** [שיחיה מעט], **ומפקיד אביתיה** [ויספיק לצוות על נכסיו לבני ביתו] קודם שימות.

אמר רב אידי בר אבין: האי מאן דבלע זיבורא [מי שבלע צרעה], **מיחייא לא חיי** [לחיות, לא יחיה]. אבל **אדהכי והכי** [בינתיים] קודם שימות, **נשקיה רביעתא דחלא שמזג** [ישקוהו רביעית של חומץ חזק], שעל ידי זה **אפשר דחיי פורתא** [שיחיה מעט], **ומפקיד אביתיה** [ויספיק לצוות על נכסיו לבני ביתו] קודם שימות.

אמר רבי יהושע בן לוי: אדם אשר אכל בשר שור בלפת, ולן באור הלבנה בלילי י"ד או ט"ו בתקופת תמוז - אחזתו אחילו, תוקפת אותו מין קדחת ששמה אחילו. **תנא** בכרייתא: וכן **הממלא כריסו** יותר מדאי **מכל דבר** שהוא טוב לו ומתוק לחיכו - **אחזתו** [תוקפת אותו] מחלה זו ששמה **אחילו**.

אמר רב פפא: אפילו אם מילא כריסו **מתמרים**, תוקפת אותו מחלת אחילו. ומקשינן: **פשיטא!** שהרי אמר רבי יהושע בן לוי כי "מכל דבר" מתוק שאוכל יותר מדאי תוקפת אותו המחלה, וזה כולל גם אכילת תמרים שהם מתוקים.

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור

052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

ומתרצינן: **סלקא דעתך אמינא**, [הייתי חושב לומר], **שהואיל ואמר מר: תמרים** פים כל כך לגוף - **שמשבטען, ומשחנן, ומשלשלן, ומאשרן, ולא מפנקן** [שמשיבעות ומחממות ומשלשלות ונותנות כח ולא מפנקות את הלב להיות איסטניס], אף על פי שהן מתוקות, **אימא לא** [היינו אומרים, שלא] מזיק אם אוכל מהם יותר מדאי, כיון שהם כל כך משובחים, **לכן קא משמע לן** רב פפא שאף תמרים מזיקים, אם אוכל מהם יותר מדאי.

ומבארת הגמרא: **מאי** [מהי] מחלת "אחילו"?

אמר רבי אלעזר: אש של עצמות.

והוינן בה: **מאי אש של עצמות?**

אמר אביי: אש גרמי [בעצמות], שהעצמות שורפות לו.

מאי אסותיה [מהו התרופה למחלה זו]?

אמר אביי: אמרה לי אם:

כולהו שקייני [כל השיקויים] ששותים לרפואה - יש להם מנין של ימים לשתותם, יש מהם **תלתא** [שלושה] ימים, ויש מהם **שבועא**, ויש מהם **תריסר** [שנים עשר] יום. **והאי** [וזוה] השיקוי לרפואת המחלה "אחילו", צריך לקחת אותו **עד דמתסי** [עד שיתרפא].

ועוד אמרה לי אם: **כולהו שקייני** [כל השיקויים] שלוקחים לרפואה - צריך לקחת אותם **אליבא ריקנא** [על קיבה ריקה] ולא לאכול קודם שתייתם, **והאי** [ואילו זה] השיקוי למחלת האחילו, צריך החולה לקחת אותו **בתר דאכל ושתי** [אחרי שאכל ושתה], **ועייל** [ונכנס] **לבית הכסא, ונפיק** [ויצא] **ומשי ידיה** [ורחץ ידיו]. **ומייתו ליה בונא דשתיתא דטלפחי** [ומביאים לו מלוא אגרוף ממאכל הנקרא "שתיתא" שעשוי מקמח עדשים ומלח], **ובונא דחמרא עתיקא** [ומלוא האגרוף של יין ישן].

וניגבלינהו בהדי הדדי וניכול [וילוש אותם יחד, ויאכלם].

וניכרוך בסדיניה [ויתעטף בסדינו] כדי שיתחמם גופו ויזיע, **וניגניה** [וישן].

וליכא דנוקמיה עד דקאי מנפשיה [ולא יעירו אותו, עד שיקום מעצמו], כיון שהזיעה יפה לו.

וכי קאי, לישקליה לסדיניה מיניה [וכשיקום יוריד את סדינו ממנו], **ואי לא** יוריד את סדינו מעליו - **הדר עילייה** [חוזרת עליו] המחלה.

אמר ליה אליהו לרבי נתן: אכול עד שתתמלא שליש קיבתך, ושתה עד שתתמלא קיבתך שליש הוסף, והנח שליש קיבתך כשהיא ריקה. ואז, גם לכשתכעוס, ותמתח קיבתך מכעס, תעמוד על מילואך. תשאר קיבתך שלימה, ולא תבקע.

אבל אם תמלא את כל קיבתך באכילה ושתיה, הרי לכשתכעוס, ותמתח הקיבה, היא עלולה להבקע.

תני רבי חייא: הרוצה שלא יבא לידי חולי מעיים, יהא רגיל בטיבול, יטבול תמיד את מאכלו בחומץ, או פיתו בין, בין בקיץ ובין בחורף. ועוד אמר: סעודתך שהנאתך [שיש לך הנאה] ממנה, משוך ידך הימנה כדי שלא תאכל יותר מדאי, כי אכילה יתירה מזיקה לגוף. ואל תשהה עצמך בשעה שאתה צריך לנקיך.

אמר מר עוקבא: האי מאן דשתי טיליא חיורא [מי ששותה יין רע לבן] - אחזתו ויתק [תוקפת אותו חולשה].

אמר רב חסדא: שיתין מיני חמרא הוו [שישים סוגי יין הם]: מעליא דכולהו [המעולה שבכולם] - הוא יין סומקא ריחנתא [אדום שיש לו ריח טוב מאוד].

גריעא דכולהו [הגרוע שבכולם] - הוא יין טיליא חיורא [יין רע לבן].

אמר רב יהודה: האי מאן דיתיב בצפרני ניסן גבי נורא [מי שיושב בבקרים של חודש ניסן אצל האש], ושייף משחא, ונפיק ויתיב בשמשא [ומושח עצמו בשמן ויוצא ויושב בשמש] - אחזתו ויתק [תוקפת אותו חולשה].

תנו רבנן בכרייתא: אדם אשר הקיז דם ואחר כך שימש מטתו - הוויין [יהיו] לו מתשמיש זה בנים ויתקין [חלושים].

ואם הקיזו שניהם ושימשו - הוויין [יהיו] להן בנים בעלי ראתן [חלשים מאוד] מחמת שיש להם שרץ (2) במוח.

אמר רב פפא: לא אמרן [לא אמרנו] דבר זה שיהיו לו בנים חלושים, אלא באופן דלא טעים מידי [דכר] אחרי שהקיז דם, אבל אם טעים מידי [דכר], לית לן בה [אין לנו בה] דבר זה.

אמר רבה בר רב הונא: בא מן הדרך ושימש מטתו - הוויין [יהיו] לו בנים ויתקין [חלושים].

תנו רבנן בכרייתא: הבא מבית הכסא, אל ישמש מטתו עד שישהה שיעור הליכה של חצי מיל, מפני ששד בית הכסא מלוה עמו.
 ואם שימש - הוויין לו בנים נכפים [שחולים במחלת הנפילה].
 תנו רבנן בכרייתא: המשמש מטתו מעומד - אוחזתו עוית [התכווצות שרירים].
 והמשמש מטתו מיושב - אוחזתו אלריא [פיהוק].
 ואילו המשמש מטתו כשהיא מלמעלה והוא מלמטה - אוחזתו מחלת דלריא.
 מאי "דלריא"?

ואין הגמרא מבארת מהי המחלה, אלא מביאה את רפואתה:
 אמר רבי יהושע בן לוי: סם רפואתה של דלריא - "זדררא" שמו.
 מאי "זדררא"?

אמר אביי: מוריקא דחוחי [כרכום הגדל בגדר של צמחים].
 רב פפא - אליס ובלע ליה [היה לועס בשיניו ובלוע אותו].
 רב פפי אליס ושדי ליה [היה לועס בשיניו ופולט אותו] לאחר שלעס.

אמר אביי: מי שאינו בקי בדרך ארץ, שאין לו כח לשמש - ליתי ג' קפיזי קורטמי דחוחי [יקח שלשה כלים שמחזיקים שלש רביעיות מלאים בכרכום הגדל בקרקע המזובל בזבל הצאן].

ונידוקינהו [ויכתשם הדק], ונישליקינהו בחמרא, ונישתי [ויבשלם בין וישתה].
 אמר רבי יוחנן: קורטמי דחוחי שבשיקוי הזה, הן הן שהחזירוני לנערותי בתשמיש.

שלשה דברים מכחישים כחו של אדם, ואלו הן: א. פחד - דאגה שדואג על דבר העתיד, כגון על פרנסה או על אויב שעתיד לבוא. ב. טורח הדרך. ג. ועון.

פחד - דכתיב: "לבי סחרחר עזבני כחי" [תהלים לח יא].

דרך - דכתיב: "ענה בדרך כחי" [תהלים קב כד].

עון - דכתיב: "כשל בעוני כחי" [תהלים לא יא].

שלשה דברים מתיזין [שוברים] גופו של אדם. ואלו הן:

א. אכל מעומד. ב. ושתה מעומד. ג. ושימש מטתו מעומד.

יש חמשה דברים, שאם עושה אותם, קרובין להביאו למיתה יותר מן החיים, ואלו הן:

א. אכל ועמד. ב. שתה ועמד. ג. הקיז דם ועמד. ד. ישן ועמד. ה. שימש מטתו ועמד.

יש **ששה** דברים, שכל **העושה אותן** כולן כאחת, בזה אחר זה - **מיד מת** מרוב חולשה, ואלו הן:

א. **הבא בדרך ונתייגע**. ב. **הקיז דם**. ג. **ונכנס לבית המרחץ**. ד. **ושתה ונשתכר**. ה. **וישן על גבי קרקע**. ו. **ושימש מטתו**.

אמר רבי יוחנן: **והוא שעשאן כסידרן** רק אז מת.

אמר אביי: אם עשאן כולן **כסידרן** - **מת**, ואם עשאן כולן **שלא כסידרן** - **חליש** [נחלש].

ומקשינן: **איני** [אין הדבר כך] שרק אם עושה את כולם מת.

והא [והרי] אשה אחת ושמה **מעורת**, **עבדה** ליה [עשתה לו] **לעבדה** [לעבד שלה] רק **תלת מינייהו** [שלושה מהם], **ומית!**

ומתרצינן: **ההוא**, **כחוש הוה** [אותו עבד, חלוש היה] ולכן מת כבר אחרי שעשה שלושה מהם, אבל סתם אדם, מת, רק אם עושה את כולם כסידרן.

שמונה דברים - **רוכן** [אם מרבה בהם], **קשה** לו הדבר. **ומיעוטן** [אם ממעט בהם], **יפה** לו.

ואלו הן:

א. **דרך** - להלך בדרכים. ב. **וזרך ארץ** - תשמיש.

ג. **עושר** - מיעוטו יפה ורובו קשה לפי שמבטלו מתלמוד תורה ומגביה לבכו. ד. **ומלאכה**.

ה. **יין** ו. **ושינה**.

ז. **חמין** - לרחוץ ולשתות. ח. **והקזת דם**.

שמונה דברים **ממעטים את הזרע**, ואלו הן:

א. **המלח**, ב. **והרעב**. ג. **והנתק** - צרעת. ד. **בכיהה**. ה. **ושינה על גבי קרקע**. ו. **וגדגדניות** [כוסבר]. ז. **וכשות שלא בזמנה**. ח. **והקזת דם הנעשית בגוף למטה** - ממעטת את הזרע **כפלים** מכולם.

תנא: כשם שקשה לגוף הקזת דם **למטה** בגוף - בכך שהיא ממעטת הזרע **כפלים** משאר הדברים.

כך יפה לגוף הקזת דם **למעלה** בגוף - שמרבה **כפלים**.

אמר רב פפא: הקזת הדם שאמרנו "למטה בגוף", הכוונה היא **למטה מן הביצים**, כגון הקזה הנעשית מרגליו ומשוקיו.

ואילו הקזת הדם "למעלה", הכוונה היא למעלה מן הביצים, כגון מהכתפים ומן הצוואר ומן הקילבוסת.

שנינו בגמרא לעיל לענין אחד מהדברים הממעטים את הזרע: **וכשות שלא בזמנה.**

תנא בברייתא: **כשם שקשה** לגוף הכשות **שלא בזמנה**, שממעטת הזרע.

כך יפה לגוף הכשות **בזמנה.**

אמר רב פפא: "זמנה" של הכשות, הוא בתקופת **תמוז**. ו"שלא בזמנה" - הוא בתקופת **סבת.**

ואילו **יומי ניסן ויומי תשרי** - בזמנים אלו **לא מעלו** [לא יפים] לגוף **ולא קשו** [קשים] לגוף.

(עד כאן מביאור 'חברותא')

*

למדנו במשנתנו - אמר 'כתבו גט לאשתי' ואחזו קורדייקוס, וחזר ואמר 'אל תכתבו', אין דבריו האחרונים כלום:

לדעת ר"ש בן לקיש - כותבים ונותנים לאשתו גט מיד ואפילו כשהוא עדיין חולה, הואיל והוא אמר שיתנו לה לפני שחלה, ואנו לא אומרים שכעת הוא שוטה ואינו יכול לגרש. ולדעת ר' יוחנן - כותבים רק לאחר שהוא יתרפא.

טעמו של ר"ל - שהרי המשנה אמרה ש'אין בדבריו האחרונים כלום', וא"כ אפשר לתת לו מיד למרות שהוא עדיין חולה.

טעמו של ר' יוחנן - כוונת המשנה שלאחר שהוא יתרפא לא צריך לחזור ולבקש ממנו רשות לגרשה, ולעולם אין כותבים את הגט אלא רק לאחר שיתרפא.

במאי קמיפילגי: נקודת המחלוקת - ר"ל מדמה את מי שאחזו קורדייקוס לאדם ישן, וכשם שאדם שמינה שליח שיתן לאשתו גט וכעת הוא ישן השליח יכול לתת לה את הגט, כך מי שאחזו קורדייקוס אפשר לתת לאשתו את הגט גם כשהוא עדיין חולה. ור' יוחנן מדמה אותו לשוטה, וכשם שאדם שמינה שליח שיתן לאשתו גט ואח"כ נהיה שוטה אין השליח יכול לתת לה את הגט, כך גם כאן.

רבי יוחנן לא מדמה אותו לישן לפי שישן מתעורר מעצמו, אבל מי שאחזו קורדייקוס צריך לעשות מעשה (= רפואה) כדי להבריא אותו (=רפואתו בשר כחוש צלוי על גחלים ויין מזוג).

ר"ל לא מדמה אותו לשוטה, לפי שאין בידינו רפואה עבור שוטה, אבל מי שאחזו קורדייקוס יש בידינו רפואה עבורו - בשר כחוש צלוי על גחלים ויין מזוג.

קושיא: ומי אמר ר' יוחנן הכי?... שחט בו שנים וכו': אדם ששחטו אותו שנים או רוב שנים מסימני שחיטה.

ותניא ראוהו מגויד: מחותך לחתיכות.

הרי אלו יכתבו ויתנו: למרות שאדם זה כבר התחיל למות ואין דעתו מיושבת עליו כותבים ונותנים גט לאשתו, וזה שלא כדברי ר' יוחנן הסובר שמי שאחזו קורדייקוס הוא כשוטה ולא נותנים לאשתו גט אלא לאחר שיתרפא.

תירוץ: **הכי השתא:** שם לגבי שחט בו שנים ומגויד דעתו צלולה עליו, אלא שאין לו כח להוציא מילים בפיו, ולכן כשהוא רומז לתת גט לאשתו יכתבו ויתנו, אבל כן לגבי קורדייקוס דעתו מכוללת עליו, ולכן אמר ר' יוחנן שהוא כשוטה.

קושיא: ומי אמר שמואל הכי? וכי שמואל סובר שאדם היוצא להיהרג נותנים לאשתו גט ע"פ רמיזתו וזה נקרא שנתן גט בחייו?

והאמר רב יהודה אמר שמואל... מעידין עליו: מעידים שמת כדי שאשתו תוכל להינשא. ואם אדם ששחטו בו שנים או שהוא מגויד נחשב לחי איך יתכן שמעידים שמת ואשתו יכולה להינשא? אלא בהכרח ששמואל סובר שהוא נחשב למת, וא"כ קשה איך נותנים גט ע"פ רמיזתו והרי זה גט לאחר מיתה.

תירוץ: **אמרי:** אדם ששחטו בו שנים או שהוא מגויד הוא חי כעת אלא שסופו למות, ולכן אפשר לתת גט ע"פ רמיזתו וזהו גט מחיים, אבל זה לא סותר שמעידים עליו שמת לפי שבוודאי סופו למות.

קושיא: **אלא מעתה יהא גולה על ידו:** אם בוודאי סופו למות הרי שמי ששחטו בשוגג צריך לגלות לעיר מקלט כדין רוצח בשוגג, ומדוע למדנו בבירייתא שאינו גולה?

תירוץ: הא איתמר עלה וכו': אינו גולה לפי שיתכן שהרוח בילבלתו וגרמה לו למות, וללא הרוח לא היה מת. **אי נמי:** או שהנרצח בעצמו קירב את מיתתו ע"י שפירכס, ונמצא שזה ששחטו לא הרגו ולכן אינו גולה.

מאי בייניהו? מה ההבדל בין הטעמים?

איכא בייניהו: ההבדל הוא במקרה ששחטו בתוך בית העשוי משיש שאין שם רוח והוא פרכס, אם הטעם הוא משום רוח, הרי שם אין רוח ונמצא שהוא הרגו וגולה, ואם הטעם הוא משום פרכוס, הרי פרכס ואינו גולה.

אי נמי: במקרה ששחטו בחוץ ולא פרכס, אם הטעם הוא משום רוח, הרי בחוץ יש רוח ולא הוא הרגו ואינו גולה, ואם הטעם משום פרכוס, הרי לא פרכס ונמצא שהוא הרגו וגולה.

למדנו במשנתנו - נשתתק ואמרו לו נכתוב גט לאשתך והרכין בראשו, בודקין אותו שלש פעמים וכו':

קושיא: וּלְיַחֲוֹשׁ דְּלִמָּא וכו': מדוע סומכים על הרכנת ראשו, והרי יתכן שתקף אותו חולי של שגעון הגורם לו לנענע כל הזמן את ראשו לסימן כן או לסימן לא, והוא אינו מודע כלל למה שהוא עושה.

תירוץ: א"ר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן: כוונת המשנה שאנחנו שואלים אותו שאלה והוא מרכין את ראשו, ואנו ממתנים שעה וחוזרים ושואלים אותו את אותה שאלה והוא מרכין את ראשו, וזה סימן שהוא מבין.

קושיא: וּלְיַחֲוֹשׁ דְּלִמָּא שִׁיחֵיא דְּסִירוּגִין נְקֻטִיָּה: עדיין יד לחשוש שמא תקף אותו חולי של שגעון הגורם לו לנענע את ראשו פעם בשעה.

תירוץ: דאמרינן ליה וכו': מדובר שאנחנו שואלים אותו שאלה אחת שהתשובה עליה היא 'לא' ואח"כ שתי שאלות שהתשובה עליהם 'כן', ואח"כ שוב שואלים אותו שתי שאלות שהתשובה עליהם 'לא' ושאלה אחת שהתשובה עליה 'כן', ובאופן זה אין לחשוש שהוא עונה על השאלות מחמת חולי שיגעון.

דבי רבי ישמעאל תנא: שכשבודקים אותו על דבר שתשובתו 'לא', שואלים אותו האם הוא רוצה דבר הראוי לו לימות החמה כשכעת ימות הגשמים, וכן להיפך.

מאי ניהו: מה הם הדברים הראויים לימות החמה / לימות הגשמים?

אילימא גלופקרי וסדיני: אם תאמר שדברים של ימות הגשמים הוא טלית של צמר המחממת את הגוף (= גלופקרי), ודברים של ימות החמה הוא סדין פשתן (= סדיני), כלומר ששואלים אותו בקיץ האם הוא רוצה להתכסות בטלית של צמר, ובחורף שואלים אותו האם הוא רוצה להתכסות בסדין פשתן, והוא עונה 'כן', עדיין אין להסיק מכך שהוא שוטה, שהרי יתכן שבקיץ אחזה אותו קרירות ולכן הוא רוצה להתכסות בטלית של צמר, או שבחורף אחזה אותו חמה ולכן הוא רוצה להתכסות בסדין פשתן.

אלא בפירי: אלא שואלים אותו האם הוא רוצה לאכול פירות שאינם מצויים בתקופה זו של השנה, ואם ענה 'כן' הרי שהוא שוטה.